**G. M. Puskin jelentése V. G. Dekanazov külügyi népbiztos-helyettesnek
a magyar kormánynak a békekonferencia előkészületeivel kapcsolatos álláspontjáról**

Budapest, 1945. szeptember 28.

Titkos!

Mellékelten megküldöm Önnek Magyarország külügyminiszterének, Gyöngyösinek levelét, amelyet egy hete kaptam kézhez. [1] Miután megkaptam a levelet, arra hívtam fel Gyöngyösi figyelmét, hogy a levél 1945. augusztus 14-i keltezésű. Gyöngyösi azzal magyarázta a késedelmet, hogy lassan dolgozik a külügyminisztérium technikai apparátusa, többek között a fordítóiroda is. Elmondta nekem, hogy ebben a dokumentumban a magyar kormány a békekonferencia előkészítésével kapcsolatos általános nézeteit és a háború utáni átalakulás problémájának megoldására vonatkozó elveket fejti ki.

Gyöngyösi levele nem tartalmaz semmilyen konkrét adatot, csupán a legáltalánosabb tételeket fejti ki terjedelmesen, melyek lényege az alábbiakban foglalható össze.

1. A Duna-medence országai hatékony kereskedelmi-gazdasági együttműködésének megvalósítása preferenciális egyezmények rendszerének alkalmazásával.

2. Magyarország további iparosításának fokozása a növekvő népesség ellátására és az ország Németországtól való gazdasági függőségének felszámolása érdekében.

3. A Duna-menti országok gazdasági együttműködéséhez szükséges ideológiai előfeltételek megteremtése az oktatásban és a sajtóban lévő fasiszta nézetek és a soviniszta tendenciák maradványainak felszámolása révén.

4. Területi átrendezés az önrendelkezési jog elismerése alapján és új államhatárok megállapítása a néprajzi elv és az érdekelt nép akaratának figyelembevételével.

5. A nemzeti kisebbségek jogainak nemzetközi garantálása.

6. Magyarország kész bekapcsolódni a demokratikus országok nemzetközi együttműködésébe.

Ezeket a téziseket csupán általános formában említve a magyar kormány lényegében a trianoni határok revíziójának ügyét veti fel.

Azon nyomban elolvasva a levél rossz orosz fordítását, megkérdeztem Gyöngyösitől, mit is ért ő konkrétan a negyedik pontban jelzett néprajzi határok kifejezés alatt. Gyöngyösi azt felelte, hogy a néprajzi határok kérdésének felvetését az váltotta ki, hogy a csehszlovák kormány úgy döntött, megszabadul a Magyarország mai határa mentén élő magyar nemzeti kisebbségtől. Ezzel kapcsolatban Gyöngyösi megjegyezte, hogy a magyar kormány nem ért egyet a lakosság kényszerű cseréjével és elfogadhatónak csak a szórványban élő néprajzi csoportok részleges áttelepítését tartja.

Ami Jugoszláviát illeti, Gyöngyösi kijelentette, hogy mivel Magyarország bűnt követett el Jugoszlávia ellen és jelentős károkat okozott neki, [2] nincs erkölcsi joga a jugoszláv-magyar határ revíziója ügyének felvetéséhez, annál is kevésbé, minthogy Tito kormányának nemzetiségi politikája eredményeképpen a magyar nemzeti kisebbség helyzete teljesen kielégítő és semmilyen aggodalomra nem ad okot.

A magyar-román határ és Erdély kérdését Gyöngyösi nem említette. Csatolom az említett levelet.[3]

A SZEB politikai tanácsosa Magyarországon

G. Puskin

Jegyzetek

1 A magyar kormány 1945. augusztus 14-i jegyzékét közli: La Hongrie et la Conférence de Paris. Vol. I. Hungarian Ministry of Foreign Affaires. Bp., 1947. 7–14. o.

2 Gyöngyösi utalása az 1942. januári délvidéki vérengzésekre vonatkozik. Az akkori eseményekre részletesen lásd: A. Sajti Enikő: Délvidék 1941–1944. A magyar kormányok délszláv politikája. Kossuth. Bp., 1987. 152–168. o.

3 Nem közöljük.

Forrás: AVP RF F 07. op. 10. p. 193. gy. 15. 1–2. o. Géppel írt másolat. Közli: Szovjetszkij faktor. Tom I. 1944–1948. 239–240. o.

Megjelent: Iratok a magyar–szovjet kapcsolatok történetéhez, 1944. október–1948. június. (Szerk. Vida István.) Budapest, Gondolat, 2005. 384 p.